

Nr 11.

Ankom till riksdagens kansli den 4 maj 1946 kl. 11 fm.

Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 11, i anledning av väckt motion angående kontroll av den privata kursverksamheten för yrkesutbildning.

I en inom andra kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 385, av herr *Fahlman m. fl.* har yrkats, att riksdagen måtte besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning av berörda kursverksamhet i syfte att få till stånd en betryggande samhällelig kontroll.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Över motionen har andra kammarens första tillfälliga utskott i vederbörlig ordning inhämtat yttranden från överstyrelsen för yrkesutbildning, Sveriges hantverks- och småindustriorganisation samt landsorganisationen.

Överstyrelsen för yrkesutbildning erinrar om att styrelsen i skrivelse den 9 november 1945 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte besluta om tillkallandet av särskilda sakkunniga att verkställa en allmän översyn av yrkesutbildningen och framlägga de förslag, vartill utredningen kan föranleda. Bland de problem, som överstyrelsen i nämnda framställning omnämmt och ansett böra komma under övervägande vid en dylik översyn, är även det om eventuell kontroll från samhällets sida av enskilda läroanstalter, som meddela yrkesutbildning. I likhet med motionärerna har överstyrelsen sålunda för sin del funnit berörda fråga böra göras till föremål för utredning, ehuru överstyrelsen anser detta böra ske i det större sammanhang, som en allmän översyn av yrkesutbildningen innebär.

Sveriges hantverks- och småindustriorganisation framhåller, att den av motionärerna påtalade privata kursverksamheten inom flera till hantverket hörande yrkesområden ovedersägligen kommit att lägga hinder i vägen för såväl organisationens som de olika yrkesförbundens strävanden att åstadkomma en förbättrad yrkesutbildning. Såsom motionärerna framhålla, kan den i privat regi drivna kursverksamheten icke generellt fördömas. Men på senare tid hava i så stort antal tillkommit företag, vilkas verksamhet icke synes kunna betecknas annat än som ett geschäftsmässigt exploaterande av ungdomens intresse att skaffa sig yrkesutbildning, att kontrollåtgärder från samhällets sida icke längre synas kunna undvikas. Organisationens som i sitt yttrande anför några exempel från olika yrkesområden på det slags kursverksamhet, varom i motionen är fråga, anför sammanfattningsvis:

Med hänsyn till den nu rådande och under de senaste åren alltmera skärpta bristen på arbetskraft synes det enligt organisationens mening nödvändigt, att den tillgängliga arbetskraften tillvaratages så väl som möjligt och gives en utbildning, som möjliggör ett effektivt utnyttjande av densamma inom produktionen. Det måste därför vara ett angeläget samhälleligt önskemål, att den yrkesutbildning, som står ungdomen till buds, motsvarar näringslivets krav. Organisationen delar därför motionärernas mening, att en samhällelig kontroll av ifrågavarande kursverksamhet bör komma till stånd. Dylig kontroll synes lämpligen böra utövas av överstyrelsen för yrkesutbildning.

Under hänvisning till vad ovan anförts får organisationen tillstyrka motionärernas förslag om utredning av ifrågavarande kursverksamhet i syfte att få till stånd en tryggande samhällelig kontroll.

Landsorganisationen delar motionärernas uppfattning i frågan, då det speciellt inom områden, som beröra hantverket och handeln, förekommer privat kursverksamhet, som lämnar mycket övrigt att önska. Inom områden, som hänföra sig till industriens arbetsförhållanden, torde saken ligga något annorlunda till. Landsorganisationen får för sin del tillstyrka, att en sådan av motionärerna föreslagen utredning kommer till stånd.

Andra kammarens första tillfälliga utskott har i sitt över motionen avgivna utlåtande, nr 8, anført följande:

Under de senaste åren har samhället i ökad omfattning tagit sig an yrkesutbildningen. Även om utvecklingen skulle fortsätta i samma riktning torde man få räkna med, att vid sidan av statliga och kommunala läroanstalter för yrkesutbildning komma att bestå enskilda yrkesutbildningsanstalter. Det får anses ådagalagt, att vissa av dessa enskilda utbildningskurser beträffande både utbildningens kvalitet och kursavgifter äro sådana, att en kontroll från det allmännas sida är påkallad. Detta behov vitsordas av såväl överstyrelsen för yrkesutbildning som företagarnas och arbetstagarnas organisationer på området. Utskottet vill betona, att en utbildningskontroll av här avsedd art icke bör sammankopplas med eller behöver leda fram till spörsmålet om utvidgade kompetensbestämmelser för den enskildes rätt att fritt utöva ett yrke.

Den begränsade frågan om kontroll jämväl av den enskilt bedrivna yrkesutbildningen aktualiserades av överstyrelsen för yrkesutbildning i en skrivelse av den 9 november 1945 till Kungl. Maj:t med hemställan att Kungl. Maj:t måtte besluta om tillkallandet av särskilda sakkunniga att verkställa en allmän översyn av yrkesutbildningen och framlägga de förslag, vartill utredningen kan föranleda. Överstyrelsen har därvid såsom en av de uppgifter, som borde anförtras utredningen, pekat på frågan om eventuell kontroll från samhällets sida av enskilda läroanstalter, som meddela yrkesutbildning. Om denna utredning kommer till stånd skulle det i motionen berörda spörsmålet komma att infogas i ett större sammanhang.

Under hänvisning till det anförda får utskottet hemställa, att andra kammaren

för sin del med anledning av förevarande motion, II:385, måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning av berörda kursverksamhet i syfte att få till stånd en betryggande samhällelig kontroll.

Denna hemställan har av andra kammaren bifallits.

Utskottet, till vars behandling den sålunda av andra kammaren bifallna motionen hänskjutits, ansluter sig till vad andra kammarens första tillfälliga utskott anfört i sitt utlåtande, nr 8, och hemställer,

att första kammaren måtte biträda andra kammarens i ärendet fattade beslut.

Stockholm den 4 maj 1946.

På utskottets vägnar:

HERMAN ERICSSON.

Närvarande: herrar *Ericsson, Carlström, Persson, Söderkvist, Lodenius, Fahlander* och *Sundelin*.
